

**UNIVERSITATEA „AUREL VLAICU”
ARAD
FACULTATEA DE ȘTIINȚE UMANISTE ȘI
SOCIALE**

TEZĂ DE DOCTORAT
*Subordonarea în limba română
contemporană*

**Coordonator științific:
Prof.univ.dr. Lizica Mihuț**

**Doctorand:
Paul D.(Miuța) Bianca Felicia**

**ARAD
2010**

Cuprins

Argument

Capitolul I: Sintaxa. Precizări necesare

1.1. Dinamica structurii sintactice

1.2. Unități sintactice

Capitolul al II-lea: Raporturi sintactice în propoziție și frază

2.1. "Alte" raporturi sintactice (*raportul predicativ, raportul apozitiv, raportul de incidență*)

2.2. Raportul de coordonare

2.3. Raportul de subordonare în limbajul cotidian

2.4 Instrumente lingvistice (conectori, jonctive) specifice raportului de subordonare, între normă gramaticală și expresivitate poetică. Exemplificări din lirica lui Mihai Eminescu și a lui Mircea Cărtărescu

Capitolul al III-lea: Subordonarea în limba română contemporană

3.1. Subordonarea în propoziție

3.1.1 *Părți de propoziție. Clasificări. Exemplificări*

3.1.2 *Părți subordonate (dependente) de propoziție. Mijloace de exprimare*

A. *Atributul*

B. *Complementul*

C. Elementul predicativ suplimentar

D. Atributul circumstanțial

3.1.3 Părți de propoziție subordonate în GALR (care au suferit modificări sau sunt nou introduse)

3.1.4 Subordonarea în propoziție. Exemplificări din lirica lui Mihai Eminescu și a lui Mircea Cărtărescu

3.2. Subordonarea în frază

3.2.1 Aspecte definiții, clasificări, exemplificări

3.2.2 Corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate echivalente

3.2.3 Tipuri de propoziții subordonate (dependente)

Capitolul al IV-lea: Elemente de topică, punctuație și de stil în subordonare

4.1 Topica în subordonare

4.2 Punctuația în subordonare

4.3 Expresivitatea subordonării. Tropi și figuri de stil. Exemplificări din lirica lui Mihai Eminescu și a lui Mircea Cărtărescu

Capitolul al V-lea: Subordonarea în structuri sintactice discursive și structuri sintactice deviante

5.1. Aspecte discursiv-pragmatice ale subordonării în limba română actuală (anafora, modalizarea, afirmația și negația)

5.2. Subordonarea în structuri sintactice deviante (repetiția, tautologia, pleonasmul,

anacolutul, paradoxul semantico-sintactic, imbricarea)

5.3. Cercetare experimentală: Raportul de subordonare. Exemplificări din lirica lui Mihai Eminescu și a lui Mircea Cărtărescu

Câteva concluzii

Bibliografie

Texte beletristice folosite pentru exemplificări

Abrevieri

Anexe

Rezumat

Gramatica nu reprezintă doar studiul exhaustiv al limbii, ea oglindește totodată și modul de exprimare al oamenilor, mod prin care aceștia interacționează între ei.

Bogăția și frumusețea limbii noastre nu pot fi percepute în absența cunoașterii aspectelor ei normate, în absența unei continue adaptări a gramaticii ei la evoluția societății din perspective diverse, mai ales că, după apariția *Gramaticii Academiei*, în anul 2005, însuși conceptul de *gramatică* este restructurat în acord cu orientările lingvisticii moderne, care exclud aparent *nivelul fonetic-fonologic* și pe *cel lexico-semantic*, dar pe care, de fapt, le includ în cel gramatical (*morfologic și sintactic*). Acest aspect este demonstrat și de faptul că, spre deosebire de studiile gramaticale de până acum, noua *Gramatică a limbii române* are drept unitate de bază a morfologiei **Cuvântul**, iar a sintaxei **Enunțul**, respectiv cuvântul cu ocurența unui indice predicativ.

Gramatica limbii române, la nivelul celor două volume ale sale, propune modificări dintre care cele mai importante sunt *perspectiva funcțional-sintactică* și cea *funcțional-discursivă* a comunicării gramaticale.

Aceste deziderate constituie punctele de congruență care au dus la încercarea noastră de a

enunța câteva considerații personale conturate în urma adunării, selectării și sintetizării materialului bibliografic, dar în primul rând, ca urmare a realizării demersului sintetic referitor la *raportul de subordonare (dependență)* cercetat pe parcursul celor peste 200 de pagini ale tezei noastre de doctorat.

Având ca puncte de reper fundamentale *Gramatica Academiei*, volumul II, *Sintaxa*, și *Gramatica limbii române, Enunțul*, lucrarea noastră, prin tema cercetată, își propune să sublinieze că translația între cele două orientări ale *Gramaticii limbii române* — între care există o distanță de 42 de ani — este motivată de noile realități lingvistice, mai ales că structura gramaticală nu este un compartiment imuabil al limbii, aceasta fiind supusă, la rândul ei, schimbărilor și, evident, se modernizează, se adaptează, se simplifică sau se complică manifestând o dinamică complexă.

Chiar dacă terminologia și conceptele actuale, referitoare la raportul de subordonare și nu numai se vor simplificate (*raportul de subordonare este denumit relație de dependență în Gramatica limbii române, Enunțul*), ele se bazează pe o unitate în diversitate, făcând totodată câteva delimitări necesare, creând pe alocuri și unele dificultăți de interpretare, mai ales că adoptă o perspectivă apropiată gramaticilor *anglo-saxone* și *americane*; de aceea, pentru cei nefamiliarizați cu acestea,

Gramatica limbii române devine o formă de manifestare a *modernității excesive*.

Astfel de reproșuri, stricte, rigide, nu sunt motivate științific, mai ales că, în ceea ce privește raportul de subordonare în limba română contemporană, multe dintre sublinierile terminologice și realizările sintactice (*relație de dependență, atribut circumstanțial, complement predicativ nominal și verbal, complement posesiv, complement cantitativ, grup sintactic* etc.) apar și în studiile de referință în domeniu de până atunci (Mioara Avram, Dumitru Irimia, Gabriela Pană Dindelegan etc.).

Raportul de subordonare reprezintă un capitol fundamental al *sintaxei limbii române*, iar în lucrarea de față ne-am propus să subliniem unele dintre cele mai importante aspecte ale acestui raport de dependență, atât la nivelul propoziției, cât și la cel al frazei.

Structurată în cinci capitole, teza noastră de doctorat, *Subordonarea în limba română contemporană*, propune o sinteză a *raportului de subordonare* atât din perspectiva generală a raportului sintactic cercetat, cât și la nivelul propoziției și la cel al frazei.

Primul capitol, cel al tratării *problemelor de sintaxă*, este interesat, din perspectivă teoretică, de *dinamica structurii sintactice și a unităților sintactice*, la nivelul cărora am abordat detaliat: *partea de propoziție, sintagma, propoziția și fraza*, atât sub aspect definitoriu,

clasificator, cât și prin intermediul exemplificărilor.

Cel de-al doilea capitol prezintă raporturile sintactice existente în limba română contemporană, aducând în discuție „alte” raporturi sintactice (*raportul predicativ, raportul apozitiv și raportul de incidență*) care nu fac obiectul temei noastre de cercetare, dar pe care le-am avut în atenție din punctul de vedere al conexiunilor lor cu raportul de subordonare.

Relațiile sintactice considerate *principale* în limba română contemporană, *relația de nondependență (raportul de coordonare)* și *relația de dependență (raportul de subordonare)*, fac obiectul ultimelor două subcapitole ale acestui segment al lucrării noastre, ele fiind abordate atât la nivelul propoziției, cât și la cel al frazei.

Raportul de subordonare, din perspectiva generală a relației sintactice descrise ca relație fundamentală în funcție de care se organizează informația ce se comunică, apare la nivelul acestui subcapitol prin prezentarea *termenilor implicați* care ocupă poziții sintactice diferite, — de *regent-determinat* și de *subordonat-determinant* —, a *tipurilor de dependențe sintactice* existente în limba română, a *legăturii dintre valoarea morfologică a termenului regent și funcția sintactică* descrisă de determinat și a *mijloacelor de realizare* a acestui raport. Desigur, că acest demers constituie doar preambulul capitolului al III-lea, *Subordonarea în limba*

română contemporană, care abordează într-o viziune cuprinzătoare acest tip de relație de dependență în propoziție și în frază, el constituind, de fapt, partea cea mai amplă a tezei noastre de doctorat, deoarece reprezintă însăși tema propusă spre cercetare.

În subcapitolul 3.1. *raportul de subordonare* este tratat *la nivelul propoziției* prin sintetizarea informațiilor teoretice cu privire la aspectele definiției, clasificatoare și prin realizarea inventarului de regenți și de substituenți ai fiecărei părți subordonate de propoziție (*atribut, complement, element predicativ suplimentar, atribut circumstanțial*), fără a omite, desigur, nici părțile de propoziție subordonate care au suferit modificări sau care au fost introduse în *Gramatica Academiei*, ediția 2005.

Corespondența dintre părțile de propoziție și propozițiile subordonate echivalente demonstrează, pe de o parte, dinamica sintaxei limbii române, dar pe de altă parte constituie perspectiva abordată de noi, în subcapitolul 3.2, *Subordonarea în frază*, unde acest proces este detaliat și exemplificat.

Topica, punctuația și implicațiile stilistice ale raportului de subordonare, atât în propoziție, cât și în frază, sunt sintetizate în capitolul al IV-lea, unde cele mai importante aspecte ale acestei relații de dependență sunt prezentate în funcție de ordinea cuvintelor în comunicare, de semnele

grafice folosite, precum și de expresivitatea generată de utilizarea acestora.

Capitolul al V-lea se constituie într-o modestă contribuție privind sistematizarea și analizarea elementelor de noutate introduse de ediția 2005 a *Gramaticii Academiei* referitoare la raportul de subordonare în limba română actuală. Am avut în atenție unele aspecte ale subordonării care țin de fraza scriitorilor clasici, dar și a celor contemporani, observând atent o limbă mai ales *vorbită*, cu aspecte ce ținesc încălcarea normelor standard, dar și ambiguizarea expresiei. În concordanță cu acest deziderat, am abordat raportul de subordonare ca element identificabil în *structurile sintactice discursive (anafora, modalizarea, afirmația și negația)* și în *structuri sintactice deviate (repetiția, tautologia, pleonasmul, paradoxul semantico-sintactic, anacolutul și imbricarea)*.

O atenție deosebită am acordat prezenței și modului de concretizare a raportului de subordonare, atât la nivelul propoziției, cât și la nivelul frazei, în câteva din poeziile lui Mircea Cărtărescu, chestiune pe care am tratat-o într-o perspectivă comparativă, prin raportare la tot atâtea poezii din lirica lui Mihai Eminescu, și pe care am ancorat-o în realitatea didactică prin cercetarea experimentală efectuată și descrisă în ultimul subcapitol al tezei noastre de doctorat.

Pledoaria acestui demers este pentru considerarea limbii și a literaturii române drept

unități solidare nu doar în didactică, ci mai ales în cercetarea limbii.

Acest capitol constituie, de fapt, baza de date pe care, prelucrându-le, am încercat să formulăm câteva concluzii personale privind raportul de subordonare în limba vorbită, dar și în textul poetic tradițional și modern (mai exact postmodern), această din urmă abordare neregăsindu-se decât pasager în bibliografia de specialitate.

Elaborată ca urmare a studierii unei ample bibliografii (peste 110 de studii și articole de specialitate, aproape 100 de cărți de referință în domeniu, dar și câteva *site*-uri importante identificate pe internet), lucrarea noastră de doctorat realizează o *inserție a noilor abordări* propuse de *Gramatica Academiei*, ediția 2005, pe structura clasică a binecunoscutei tradiții, inserție realizată în cadrul fiecărui capitol prin încercarea unei abordări paralele cu necesare sublinieri contrastive.

Anexele tezei de doctorat relevă o *abordare schematico-sintetizatoare* a unor clasificări, a unor mecanisme de realizare și a unor modalități de ilustrare a raportului de subordonare, atât la nivelul propoziției, cât și la cel al frazei.

Ultima secțiune a tezei, *Câteva concluzii*, își propune să deschidă căi spre o tratare sintetică, tradițională, dar cu necesare elemente de noutate privind ENUNȚUL în limba română contemporană.

Ipoteza cercetării științifice întreprinse în lucrarea noastră de doctorat este aceea că o abordare din multiple perspective a raportului de subordonare în limba română contemporană este mult mai constructivă, deoarece creează o înțelegere aprofundată a acestei relații de dependență și pune în valoare numeroasele implicații pe care le are în planul exersării limbii în diferite situații de comunicare. Concluzia demersului nostru este că, *prin studiul temeinic al limbii*, în general, și al raportului de subordonare, în particular, *prin corecta aplicare a normelor ei și prin stăpânirea mijloacelor de comunicare* folosite, se formulează un mesaj clar, nuanțat, corect și expresiv, pledoaria noastră fiind pentru o apropiere de varianta literară a limbii vorbite.

Fără îndoială, prezenta teză de doctorat constituie doar un prim demers, credem, sintetic și, pe alocuri, cu contribuții personale, cu privire la o problematică fundamentală a gramaticii limbii române, pe care dorim să o aprofundăm, în continuare, prin cercetări deopotrivă teoretice și aplicate, dar, în mod programatic, printr-o abordare în stare să releve legătura organică dintre limbă și literatură.

Bibliografie

I. Dicționare și cărți de referință în domeniu

* * * *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei Române, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, București, 2009.

* * * *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al Limbii Române*, Editura Univers Enciclopedic, Institutul de Lingvistică “Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, 2005.

* * * *Enciclopedia limbii române*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001.

* * * *Dicționarul general de științe. Științe ale limbii*, Editura Nemira, București, 2001 (autori: Bidu-Vrăncianu, Angela; Cristina, Călărășu, Ionescu-Ruxăndroiu, Mancaș, Liliana; Mihaela; Pană Dindelegan, Gabriela).

* * * *Gramatica limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, vol. I *Morfologia*, Editura Academiei, București, 1966.

* * * *Gramatica limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, vol. II *Sintaxa*, Editura Academiei, București, 1966.

* * * *Gramatica limbii române*, I - *Cuvântul*, Editura Academiei Române, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, 2005.

* * * *Gramatica limbii române*, II - *Enunțul*, Editura Academiei Române, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, 2005.

* * * *Gramatica uzuală a limbii române*, Teodor Cotelnic, Editura Litera, București, 2000.

* * * *Introducere în lingvistică*, Alexandru Graur, Editura Științifică, București, Ediția I, 1958, Ediția a II-a 1965.

* * * *Dicționarul limbii române moderne*, Editura Academiei RPR, București, 1958.

II. Cărți de specialitate

Anghelescu, Temelie, N., Adrian, Popescu, GH., *Dificultăți ale analizei gramaticale*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976.

Avram, Mioara, *Evoluția subordonării circumstanțiale cu elemente conjuncționale în limba română*, Editura Academiei RPR, București, 1960.

Avram, Mioara, *Probleme ale exprimării corecte*, Editura Academiei RSR, București, 1987.

Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 1997.

Avram, Mioara, Sala, Marius, *Faceți cunoștință cu limba română*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 2001.

Beldescu, G., *Punctuația în limba română*, 100+1 GRAMAR, București, 1997.

Bejan, Dumitru, *Gramatica limbii române – compendiu*, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 1995.

Bercea, Petru, Livius, *Sintaxă – condiție, agent, relație*, Editura Amphora, Timișoara, 1992.

Berceanu, Barbu B., *Sistemul gramatical al limbii române (reconsiderare)*, Editura Științifică București, 1971.

Bistrițeanu, Al., Boroianu, C., *Introducere în studiul literaturii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968.

Bodiștean, Florica, *Poetica genurilor literare*, Editura Mirton, Timișoara, 2006.

Borchin, Mirela-Ioana, *Lingvistica în știința secolului al XX-lea*, Editura excelsior art, Timișoara, 2002.

Botiș, Valeria; Alexandrescu-Vulișici, Maria; Comănescu, Ioan, *Sintaxa propoziției*, Editura Facla, Timișoara, 1977.

Bulgăr, Gh., *Limba română. Sintaxă și stilistică*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968.

Bulgăr, Gh., *Studii de stilistică și limbă literară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971.

Chomsky, Noam, *Syntactic Structures*, The Hague, Mouton, 1957.

Coja, Ion, *Preliminarii la gramatica rațională a limbii române*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1983.

Constantinescu, Silviu, *Limba română*, Editura Lucman, București, 1999.

Constantinescu – Dobridor, Gh., *Sintaxa limbii române*, Editura Științifică, București, 1994.

Coteanu, Ion, *În legătură cu "subordonatele explicative"*, Institutul de Lingvistică, București, 1960.

Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, Editura Academiei RSR, București, 1973.

Coteanu, Ion, *Gramatica de bază a Limbii Române*, Editura Albatros, București, 1982.

- Coteanu, Ion, *Gramatica. Stilistică. Compoziție*, Editura Științifică, București, 1990.
- Covrig-Nonea, Ion, *Noțiuni de compoziție și stil*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970.
- Crașoveanu, D., *Sintaxa propoziției și a frazei*, Tipografia Universității Timișoara, Timișoara, 1974.
- Crețu, Ecaterina, *Dubla dependență simultană în limba română*, București, 2006.
- Diaconescu, Ion, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.
- Dimitriu, C., *Tratat de Gramatică a limbii române II Sintaxa*, Editura Junimea, Iași, 2002.
- Dimitriu, C., *Compediu de Gramatică românească modernă, clasică*, Editura Junimea, Iași, 2004.
- Dragomirescu, Gh., N., *Mică enciclopedie a figurilor de stil*, București, 1975.
- Drașoveanu, D., *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 1997.
- Drincu, Sergiu, *Ghid ortografic, ortoepic și morfologic, ediția a II-a integral revizuită și completată*, Editura Amphora, Timișoara, 2006.
- Drincu, Sergiu, *Punctuația de bază în limba română*, Editura Amphora, Timișoara, 2008.
- Funeriu, I., *Principii și norme de tehnoredactare computerizată*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998.
- Funeriu, I., *Reflecții filologice*, Editura Universității "Aurel Vlaicu", Arad, 2008.

Gencărău, Ștefan, *Sintaxa limbii române*, Editura Promedia Plus, Cluj-Napoca, 1997.

Gencărău, Ștefan, *Sintaxa limbii române. Frază. Exerciții de la analiză la grilă*, Editura Polirom, Iași, 2000.

Graur, Al., *Gramatica azi*, Editura Academiei RSR, București, 1973.

Graur, Al., *Puțină gramatică*, Editura Academiei, București, 1987.

Gruță, G., *Gramatica normativă. 77 de întrebări/ 77 de răspunsuri*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998.

Goga, Mircea, *Gramatica limbii române fără profesor*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.

Goian, Maria Emilia, *Probleme de sintaxă-Limba Română*, Editura Recif, București, 1992.

Guillermou, Alain, *Essai sur la syntaxe des propositions subordonnées dans le roumain littéraire contemporain*, Paris, 1962.

Guțu-Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșală (Limba română de azi)*, Editura Științifică, București, 1972.

Guțu-Romalo, Valeria, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973.

Iliescu, Ada, *Gramatica aplicată a limbii române*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003.

Ionescu, Cristina, Cerkez, Matei, *Exerciții de gramatică a limbii române*, Editura Coresi, București, 1995.

Jordan, Iorgu, *Gramatica limbii române*, Editura Remus Cioflec, București, 1946.

Jordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, Editura Științifică, București, 1975.

Jordan, Iorgu, Robu, Vladimir, *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978.

Jordan, Iorgu, Robu, Vladimir, *Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa*, editura Junimea, Iași, 1983 .

Irimia, Dumitru, *Structura gramaticală a limbii române – Sintaxa*, Editura Junimea, Iași, 1983.

Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iași, 1997.

Mihaela, Mancaș, *Limbajul artistic românesc în secolul XX (1900-1950)*, Editura Științifică, București, 1991.

Marcus, Solomon, *Poetica matematică*, Editura, 1970.

Metea, Alexandru, *Propoziția atributivă*, Tipografia Universității din Timișoara, Timișoara, 1975.

Metea, Alexandru, *Limba română de la A la Z*, Editura Helicon, Timișoara, 1998.

Mihăescu, N., *Norme gramaticale și valori stilistice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1973.

Mihăescu, N., *Dinamica limbii române literare. Vocabular. Sintaxă. Stil*, Editura Albatros, București, 1976.

Mihăescu, N., *Dezvoltarea limbii române. Aspecte clasice și actuale*, Editura Albatros, București, 1986.

Mihuț, Lizica,, Miuța, Bianca, *Limba română și Noul DOOM în norme și grile*, Editura Palimpsest, București, 2010.

Mihuț, Lizica,, Mihăilescu, Dumitru, *Limba română. Repere teoretice. Exerciții*, Editura Palimpsest, București, 2008.

Mihuț, Lizica, Bianca Miuța, *Limba Română. Sinteze și exerciții*, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2007.

Mihuț, Lizica, Bianca Miuța, *Fonetică și fonologie*, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2005.

Mihuț, Lizica, *Corectitudine în vorbire și în scriere*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999.

Mihuț, Lizica, Ghidău Rodica, *Limba română. Norme și grile*, Editura Multimedia, Arad, 1998.

Mihuț, Lizica, *Gramatica limbii române*, Editura Multimedia, Arad, 1996.

Mihuț, Lizica, *Limba română contemporană. Morfologia. Sinteze.*, Seria Cursuri Universitare, Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad, Facultatea de Teologie, Arad, 1996.

Mihuț, Lizica, *Limba română contemporană. Sintaxa. Sinteze.*, Seria Cursuri Universitare, Universitatea “Aurel Vlaicu” din Arad, Facultatea de Teologie, Arad, 1995.

Moceanu, Ovidiu, *Gramatica limbii române. Compediu*, Editura Aula, Brașov, 1999.

Moraru, Gabriela, *Modificări ortografice, ortoepice și morfologice în limba română actuală*, Editura Erc Press, București, 2006.

Moș Mircea; Chiriță, Cornelia; Pestrea, Suciu, Steluța, *Gramatica de la A la Z*, Editura Paralela 45, București, 2004.

Nagy, Rodica, *Sintaxa limbii române actuale. Unități, raporturi și funcții*, Iași, 2005.

Neamțu, G.G., *Teoria și practica analizei gramaticale*, Editura Excelsior, Cluj-Napoca 1999.

Nicolescu, Aurel, *Probleme de sintaxă a propoziției*, Editura Științifică, București, 1970.

Oprea, Ioan, Pamfil, Carmen-Gabriela, Radu, Rodica, Zăstroiu, Victoria, *Noul dicționar universal al limbii române*, Editura Litera Internațional, București, 2006.

Pană, Dindelegan, Gabriela, *Sintaxa transformațională a grupului verbal în limba română*, Editura Academiei, București, 1974.

Pană, Dindelegan, Gabriela, *Teorie și analiză gramaticală, Ediția a-II-a*, București, 1994.

Pană, Dindelegan, Gabriela, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, Editura Humanitas educațional, București, 2003.

Pop, Gheorghe, *Sintaxa limbii române*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 1999.

Popescu, Diana Florentina, *Ghid practic de limba română*, Editura Civitas, București, 2006.

Popescu, Ștefania, *Gramatica practică a limbii române, cu o culegere de exerciții*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1971.

Popescu, Ștefania, *Gramatica practică a limbii române*, Editura Tedit FZH, București, 2001.

Pușcariu, Sextil, *Limba română. Volumul I. Privire generală*, Biblioteca Enciclopedică, București, 1940.

Rădulescu, Ilie Ștefan, *Vorbiți și scrieți corect*, Editura Teora, București, 2006.

Rosetti, Alexandru, Byck, Jacques, *Gramatica limbii române*, Editura Universul, București, 1943; Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Universul, București, 1945; versiunea în limba franceză *Grammaire de la langue roumaine*, București, 1944.

Saussure, Ferdinand de, *Curs de lingvistică generală*, Editura Polirom, Iași, 1998.

Stati, Sorin, Bulgăr, Gh., *Analize sintactice și stilistice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970.

Șerban, Vasile, *Sintaxa limbii române - Curs practic*, Ediția a II-a. Revizuită și completată, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970.

Șerban, Vasile, *Teoria și topica propoziției în româna contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974.

Tohăneanu, G. I, *Studii de stilistică eminesciană*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1965.

Tohăneanu, G. I, *Stilul artistic a lui Ion Creangă*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1969.

Tohăneanu, G. I, *Dincolo de cuvânt. Studii de stilistică și versificație*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976.

Tomescu, Domnița, *Circumstanțialul de loc; Structuri sintactice deviante. Construcții incidente; Anacolutul; Elipsa; Imbricarea*, În Gramatica Academiei, II. *Enunțul*, Editura Academiei Române, București, 2005.

Tomescu, Domnița, *Analiza gramaticală a textului. Metodă și dificultăți*, Editura ALL Educațional, București, 2003.

Tomescu, Domnița, *Limba română. Gramatică*, Editura ALL Educațional, București, 2001.

III. Cărți de didactica limbii române:

* * * *Curriculum Național, Programe școlare pentru învățământul preuniversitar, clasele V-VIII*, C.N.C., București, 2004;

Cucoș, Constantin, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 1996.

Herlo, Dorin, *Metodologie educațională*, Editura UA V, Arad, 2002.

Ionescu, Miron, Radu, I., *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

Ionescu, Miron, *Instrucție și educație*, Editura PUC, Cluj-Napoca, 2003.

Ilica, Anton, *Pedagogia modernă*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2006.

Ilica, Anton, *Didactica limbii române și a lecturii*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2007.

Ilica, Anton; Herlo, Dorin, *Aspecte metodologice privind cercetarea pedagogică*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2007.

Joița, Elena, *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*, Editura Arves, Craiova, 2004. Roman, Alina; Petroi, Anca, *Labirintul evaluării didactice*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2005.

Șerdean, Ioan, *Didactica limbii române în școala primară*, Editura All, București, 2000.

IV. Webografie

1. www.wikipedia.org
2. www.wikipedia.re
3. www.romaniaeuropa.com
4. www.sagepublication.com
5. www.jstor.org
6. www.Gruyter.com
7. www.didactic.ro